Л.С. Голодюк
кандидат педагогічних наук, доцент,
Комунальний заклад «Кіровоградський обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського», м. Кіровоград
golodiuk_larysa@ukr.net

НАСТУПНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ: ПРОЕКТУВАННЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОВІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТИНИ

Одним із шляхів оновлення змісту навчання математики та технологій викладання, узгодження їх з актуальним і перспективним розвитком суспільства, інтегрування до європейського освітнього простору є розгляд процесу навчання та його результатів на основі компетентнісного і діяльнісного підходів, які можна трактувати як чинники, що сприяють модернізації змісту математичної освіти. Це передбачає поєднання низки освітніх інновацій і класичних підходів, спрямованих на досягнення сучасних освітніх цілей навчання математики, зокрема формування ключової і предметної математичної компетентності учня.

Ураховуючи смислове поле понять «ключова математична компетентність» (інтегративна здатність особистості, що поєднує в собі математичні знання, уміння, навички, досвід математичної діяльності, особистісні якості, які зумовлюють прагнення, готовність і здатність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях і потребують використання математичних методів розв'язання, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результату діяльності [1]) і «предметна математична компетентність» (особистісне утворення, що характеризує здатність учня (учениці) створювати математичні моделі процесів навколишнього світу, застосовувати досвід математичної діяльності під час розв’язування навчально-пізнавальних і практично зорієнтованих задач [2]), а також розкриття процесуальних особливостей їх формування та розвитку визначаємо актуальним дослідження питання наступності (послідовність і системність, зв'язок і узгодженість у цілях, змісті, організаційно-методичному забезпеченні етапів освіти, які межують

один з одним) й перспективності (умови для майбутньої діяльності дитини та її розвитку) у проектуванні через призму психічного розвитку та провідної діяльності дитини.

Таким чином, для вирішення окресленої проблеми конкретизуємо її, пов'язавши з віковим статусом особистості.

Аналізуючи модель періодизації психічного розвитку дитини за Д. Ельконіним, в основу якої покладені ідеї Л. Виготського, виділяємо періоди психічного розвитку дитини: молодший школяр (7-10 років); підліток (молодший підлітковий вік – 10-12 років і старший підлітковий вік – 13-15 років). У молодшому шкільному віці відбувається розвиток операційної сторони діяльності, що здійснюється шляхом організації учіння (самостійна діяльність учнів щодо проектування ними всіх її компонентів, які реалізуються на рівні саморегуляції [3, 341]). Молодший підлітковий вік характеризується зростанням пізнавальної активності, розширенням пізнавальних інтересів, що дозволяє учителю організувати результативну навчальну діяльність учнів, добираючи ефективні форми, методи та прийоми навчання, спрямовані на провідні функції – розвиток мислення й утворення понять. У старшому підлітковому віці формується пізнавальна і мотиваційна сфери особистості, відбувається освоєння нею світу людей і предметів. Тобто розвивається переважно суспільно-мотиваційна сторона діяльності, дитина починає орієнтуватися в системі відносин, мотивів, значенні людських дій. Цей період характеризується провідним видом діяльності – інтимно-особистісним спілкуванням з однолітками, який сприяє розвитку мотиваційно-потребнісної сфери підлітка.

Із зазначеного вище, на основі короткого опису періодизації психічного розвитку дитини та з урахуванням виду провідної діяльності для кожного періоду визначаємо основні вказівки учителю щодо реалізації принципу наступності й перспективності вивчення математики у площині автономного виконання певних дій у межах конкретного предмета та інтегрованого застосування сформованих дій на інших навчальних предметах: сприймати та визначати мету власної навчально-пізнавальної діяльності; зосереджуватися на предметі діяльності; організовувати свою діяльність для досягнення значущого результату; добирати й застосовувати потрібні знання для

розв’язування навчальної задачі/завдання тощо; використовувати здобутий досвід у конкретній навчальній або життєвій ситуації; висловлювати ціннісні ставлення щодо результату і процесу власної діяльності; усвідомлювати, аналізувати, оцінювати, коригувати результати своєї діяльності.

Отже питання наступності та перспективності довгий час залишається актуальним, оскільки виникають протиріччя між: вимогами, що висуваються новою діяльністю, і вже відомими способами її виконання; між типом освіти і можливостями школяра; між особливостями навчання в початковій школі і базовій; між масовим характером навчання та індивідуальними пізнавальними маршрутами; між потребами і можливостями їх задоволення; між потребою проявити себе в середовищі однолітків; між бажанням реалізувати себе і невмінням це зробити.

Література

1. Головань М. С. Математичні компетентності чи математична компетентність? / М. С. Головань // Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ*плюс-2012» : матеріали міжнародної науково-методичної конференції (6-7 грудня 2012 р., м. Суми): У 3-х частинах. Частина 1 / упор. Чашечникова О. С. : Виробничо-видавниче підприємство «Мрія», 2012. – С. 36-38.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/.
3. Чернецька Т. І. Сучасний урок : теорія і практика моделювання : [навч. посіб.]. / Т. І. Чернецька. – К. : ТОВ «Праймдрук», 2011. – 352 с.

Анотація. Голодюк Лариса Степанівна. Наступність та перспективність навчання математики: проектування через призму провідної діяльності дитини*. У змісті розглядається питання реалізації принципу наступності й перспективності у площині автономного виконання певних дій під час вивчення математики та інтегрованого застосування сформованих дій у межах інших навчальних предметів з урахуванням психічного розвитку та провідної діяльності дитини.*

Ключові слова*: наступність, перспективність, провідної діяльності, учіння, навчальна діяльність.*

Аннотация. Голодюк Лариса Степановна. Преемственность и перспективность обучения математике: проектирование сквозь ведущую деятельность ребенка*. Рассматривается вопрос реализации принципа преемственности и перспективности в плоскости автономного выполнения определенных действий в пределах изучения математики и интегрированного применения сформированных действий на других учебных предметах с учетом психического развития и ведущей деятельности ребенка.*

***Ключевые слова**: преемственность, перспективность, ведущая деятельность,* учение, учебная деятельность.

***Summary. Golodiuk Larysa Stepanivna. Continuity and prospects of teaching mathematics: project development through the prism of the child's leading activities**. The issue of realization of the principle of continuity and prospects in the sphere of autonomous performance of certain activities while studying mathematics and integrated application of formed skills within other subjects considering the mental development and child's leading activities is envisaged in the content.*

***Key words**: continuity, prospect, leading activities.*